

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskiem o udzielenie c. k. Rządowi opinii
względem ustanowienia nowego c. k. Sądu powiatowego w Żołyni.

Wysoki Sejmie!

Uchwałą z dnia 26. listopada 1889 roku przekazał nam Wysoki Sejm między innymi do załatwienia petycję gminy Kańczugi powiatu łańcuckiego o utworzenie nowego c. k. sądu powiatowego z siedzibą w tem mieście. Petycję tę przesłaliśmy do zbadania i opinii Wydziałowi Rady powiatowej w Łańcucie, który w sprawozdaniu swem (LW. 44.067/90) podnosi, iż Rada powiatowa na posiedzeniu z dnia 7. października 1890 oświadczyła się za potrzebą ustanowienia nie jednego, ale dwóch nowych c. k. sądów powiatowych w terytoryum powiatu łańcuckiego, to jest w Kańczudze i Żołyni z uwagą, iż gdyby chodzić miało o to, w której z tych dwóch miejscowości wprzód wypada ustanowić nowy c. k. sąd, na pierwszym miejscu należałoby uwzględnić gminę Żołyń. Opinię swoją Rada powiatowa oparła na podstawie prośby gminy Żołyń i okolicznych gmin, dalej szczegółowego zbadania potrzeb miejscowych i ze względu na obszar powiatu sądowego łańcuckiego, z którego miały być nowy okręg sądowy w Żołyni wydzielony, gdy przeciwnie nowy okręg sądowy w Kańczudze należałoby sformować z części okręgu c. k. sądu powiatowego w Leżajsku.

C. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie, któremu całą tę sprawę udzieliłszy do opinii w odezwie z dnia 14. kwietnia 1891 (LW. 15.315/91) oświadcza się nieprzychylnie co do utworzenia nowego sądu w Kańczudze ze względu, że tego ani stosunki miejscowe, ani tok spraw sądowych w tamtejszej okolicy nie wymagają, a natomiast popiera ustanowienie c. k. sądu powiatowego z siedzibą w Żołyni, zgodnie z zapatrywaniami Rady powiatowej łańcuckiej.

Wydział krajowy uznaje potrzebę utworzenia nowego sądu w okolicy Kańczugi, uważa jednak, iż otwarcie sądu z siedzibą w Żołyni jest niezbędnie potrzebnem ze względu na utrudnioną komunikację północnej strony obecnego powiatu sądowego z Łańcutem przez rzekę Wisłok, przerywaną łożyskami ten okręg sądowy.

C. k. Starostwo łańcuckie posiada obecnie trzy Sądy powiatowe:

Łańcut z ludnością	45.192
Leżajsk	„ 40.868
Przeworsk	„ 42.618

podług spisu ostatniego z roku 1890, zatem każdy z tych okręgów już mógłby się kwalifikować do rozdziału na dwa pomniejsze okręgi sądowe. Sam okręg c. k. sądu w Łańcucie obejmuje 31 gmin i przedzielony jest rzeką Wisłokiem na dwie prawie równe połowy, ztąd gminy leżące na północ od Łańcuta bardzo często podczas wylewu tej rzeki pozbawione są komunikacyi z siedzibą sądu. Przytem i odległość niektórych gmin od Łańcuta wynosząca do 30 kilometrów naraża mieszkańców na ponoszenie znacznych kosztów podróży i kosztów komisyjnych.

Podług nadesłanych nam odpisów uchwał Rad gminnych. życzą sobie przyłączenia do nowo utworzyć się mającego c. k. sądu powiatowego w Żołyni następujące miejscowości, których cyfrę ludności podajemy jeszcze podług spisu z roku 1880, nie mając szczegółowych wyników ogólnego spisu z roku 1890.

1. Żołyńia miasto	z ludnością	1834
2. Żołyńia wieś	"	4154
3. Rakszawa	"	3966
4. Węgliska	"	520
5. Medynia	"	1806
6. Brzoza Stadnicka	"	2252
7. Zmysłówka	"	515
8. Białobrzegi	"	1851
9. Smolarzyny	"	546
10. Dąbrówki	"	598
razem ludności		18 042

Ponieważ jednak w terytoryum proponowanego okręgu dla przyszłego sądu w Żołyńi pozostałyby zupełnie odosobnione gminy Pogwizdów z ludnością 705 osób i Zalesie z ludnością 480, które w uchwałach Rad gminnych oświadczyły się za pozostawieniem ich nadal w okręgu c. k. sądu powiatowego w Łańcucie, przez co nie miałyby bezpośredniej łączności z resztą okręgu sądowego łańcuckiego, jesteśmy zdania, że i gminy powyższe leżące tak samo po lewej stronie rzeki Wisłoka w odległości bliższej od Żołyńi aniżeli od Łańcuta, wypada do przyszłego okręgu sądowego w Żołyńi przyłączyć. Również pomimo nieprzychylnego oświadczenia się wypada także gminę Gwizdów, należącą obecnie do okręgu c. k. sądu powiatowego w Leżajsku z ludnością 574 osób, jako bezpośrednio graniczącą z gminą Żołyńia, do okręgu ustanowić się mającego sądu w Żołyńi przyłączyć, albowiem będzie to z widoczną dla niej korzyścią i bliżej i dogodniej, tembardziej, że obszary dworskie wszystkich trzech gmin wyżej wymienionych zgadzają się na to przeniesienie.

Tym sposobem przyszły okręg sądu w Żołyńi wynosiłby 13 gmin z ludnością 19.801, co już dostateczne da zajęcie dla zwykłego personalu urzędniczego w sądzie powiatowym i zmniejszy czynności w sądzie powiatowym w Łańcucie przez rozdział na dwa wygodnie ustanowione sądy.

Oprócz tego, gdy jeszcze gmina miasta Żołyńi w uchwale z dnia 2. czerwca 1891 powziętej, deklarowała przez lat dziesięć ponosić połowę kosztów wynajęcia lokali dla umieszczenia c. k. sądu w tem mieście i przedłożyła oferty 6 właścicieli domów w Żołyńi gotowych wynająć takowe na pomieszczenie sądu i urzędników, obejmujące razem 66 ubikacyj mieszkalnych prócz gospodarskich, Wydział krajowy jest zdania, iż należy poprzeć życzenia mieszkańców tej okolicy powiatu łańcuckiego w kierunku utworzenia czwartego c. k. sądu powiatowego z siedzibą w mieście Żołyńi i dlatego wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w myśl ustawy z dnia 11. czerwca 1868 (nr. 59 dz. u. p.) udziela c. k. Rządowi opinię, iż dla dobra mieszkańców c. k. Starostwa w Łańcucie należy ustanowić tam czwarty c. k. Sąd powiatowy z siedzibą w mieście Żołyńi, do którego okręgu przyłączone być mają gminy i obszary dworskie z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Łańcucie: Żołyńia miasto, Żołyńia wieś, Rakszawa, Węgliska, Medynia, Brzoza Stadnicka, Zmysłówka, Białobrzegi, Smolarzyny, Dąbrówki, Pogwizdów i Zalesie, a z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Leżajsku gmina Gwizdów.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów 6. października 1891.

Marszałek krajowy:

Sanguszko w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Damian Sawczak w. r.

Członek Wydziału krajowego.